Herdenkingsmonument
Oorlogsslachtoffers Berghem

'Zij die door de oorlog als bladeren zijn gevallen
worden in dit open boek herdacht'

Ter gelegenheid van de onthulling
van het nieuwe monument
3 mei 2015

Aangeboden door
Heemkundevereniging Berchs-Heem
als onderdeel van 't Vagevenster

... er waren er meer.

Achter in de kerk hing het fotobord, 'Ter herinnering aan' stond er midden boven. Op het bord foto's van vier jonge mannen: 'Gevallen in de oorlog'.
Ik zag ze elke zondag na de mis als ik de kerk verliet, want dan moest je door een soort trechter naar de uitgang. Daar hingen die foto's.

Thuis sprak ik met mijn oudere broers over de oorlog. Zij hadden hem meegemaakt; ik niet, ik was een 'nakomertje' van na de oorlog.
Spannende verhalen over kolentreinen die in Berghem op een zijspoor moesten om een tegenligger te laten passeren. Mijn broers klommen dan op die kolentrein en gooiden kolen naar beneden, zo hadden ze thuis weer een paar dagen brandstof. Ze vertelden over de vliegtuigen die in grote formaties dag en nacht overvlogen om Duitsland te gaan bombarderen.
Over zoeklichten en luchtgevechten. En over die zondag in september toen tussen twee vliegtuigen elke keer een 'touw' zat, zij vlogen naar Arnhem!
Maar als ik dan vroeg: "Is er in Berghem ook gevochten?" kreeg ik te horen: "Nee in Berghem is niks gebeurd, we hebben hier nauwelijks een Duitse soldaat gezien." Dat was voor mij als kleine jongen dan weer enigszins teleurstellend.

Ik werd ouder en las over de oorlog. Ik las alleen maar over de oorlog.
En dan ontdek je dat Herman Parlevliet uit Berghem betrokken was bij het beruchte 'Englandspiel'. Ik zocht en vond uit waarom Jan Broers die bij de Moerdijk bruggen lag, in Hoogerheide sneuvelde. Ik las dat bij het bombardement van Nijmegen maar liefst vijf Berghemnaren omkwamen.
Een Berghemnaar bezweek in kamp Vught en een Berghemse priester in een Jappenkamp op Celebes. Vier in Berghem geboren joden werden vergast in Auschwitz en Sobibor...

Nee, in Berghem is niks gebeurd in de oorlog, maar op het nieuwe herdenkingsmonument staan maar liefst negentien namen.
In dit mini Vagevenster staan hun verhalen.

Gerard Hoeks

Jan Broers

Jan werd geboren op 13 juni 1911 als oudste zoon van Theodorus (Dorus) Broers en Cornelia (Kee) Megens. Zij woonden in de Rogstraat B289, de huidige Julianastraat.

Jan had in het begin van de jaren '30 zijn dienstplicht vervuld en werd tijdens de mobilisatie van 1939 weer in werkelijke dienst geroepen.

Hij werd ingedeeld bij een mitrailleur compagnie en gestationeerd bij de noordelijke oprit van de Moerdijkbrug.

Op 12 april 1940 werd de compagnie van Jan overgeplaatst naar westelijk Noord-Brabant en verdeeld over een aantal kleinere bruggen over de riviertjes de Dintel en de Dieze. Deze bruggen moesten beschermd worden om de Fransen, die ons land kwamen bijstaan in de strijd tegen Duitsland, de gelegenheid te geven die bruggen te passeren.
Zover kwam het echter niet, want nadat de Duitsers op 10 mei ons land binnenvielen, rukten ze zo snel op dat de groep van Jan Broers opdracht kreeg de brug te laten springen om de Duitsers tegen te houden.
De groep kreeg opdracht zich terug te trekken richting Bergen op Zoom. Het was inmiddels 13 mei 1940 en de chaos in West-Brabant begon gigantische vormen aan te nemen. Er waren oprukkende Franse troepen, terugtrekkende Franse troepen, terugtrekkende Nederlandse troepen, voeg daarbij de beschietingen vanuit de lucht door Duitse vliegtuigen en artilleriebeschietingen en het beeld is compleet. Al het verkeer moest over smalle wegen waar men elkaar niet kon passeren.

De groep met Jan Broers was oorspronkelijk verdeeld over drie vrachtwagens, maar door de grote drukte verloor men het contact met elkaar. In de buurt van Huibergen werd de wagen met Jan Broers door een Belgisch officier richting Hoogerheide gestuurd.

Op deze weg stuitten zij op een Franse colonne die in tegengestelde richting oprukte. De Nederlandse wagens met Jan besloten linksaf een zandweg in te slaan, om later te proberen verder te gaan.
Langs dit zandweggetje stond de boerderij van Sev Belden en men besloot hier te stoppen om wat te eten en te rusten. Nauwelijks binnen volgde een beschieting van Duitse vliegtuigen en oprukkende Duitse troepen. De Nederlandse militairen zochten dekking in de schuren en stallen van de boerderij en schoten terug. Al gauw bleek dat de boerderij omsingeld was en de situatie hopeloos.

De Nederlandse militairen besloten zich over te geven, temeer daar zich nog burgers in de boerderij bevonden. De soldaten komen ongewapend met hun handen omhoog naar buiten.
Op dat moment probeerden twee van hen te vluchten: Arkenstein en Jan Broers.
Ze werden door de Duitsers beschoten, waarbij Arkenstein een schampschot opliep en Jan Broers zwaar gewond raakte.
Het was 14 mei, 7 uur 's ochtends. Jan werd weer de boerderij van Sev Belden binnengedragen en er werd een dokter gehaald. Deze kon niet meer doen dan de wond verbinden. Op verzoek van Jan, die steeds geheel bij kennis was, werd er een priester geroepen, kapelaan Chr. Backer uit Hoogerheide.

Deze zou later nog een brief aan de ouders van Jan schrijven. Deze brief bereikte hen op 3 juni 1940.

Om twee uur 's middags op 14 mei 1940 overleed Jan aan de gevolgen van zijn verwonding. Postuum kreeg hij het Oorlogsherinneringskruis met gesp voor bijzondere krijgsverrichtingen.

Jan Broers ligt begraven op het kerkhof in Berghem.

Wim Oliemeulen

Wim Oliemeulen werd geboren op 13 januari 1908 in de Helstraat A33 in Berghem. Hij was de oudste zoon van Martinus Oliemeulen en Adriana van Berkel. Het gezin is later in Herpen gaan wonen.

Wim gaf zich op als lid van de Vrijwillige Landstorm Eindhoven en heeft daar gediend van 31 januari 1927 tot en met 18 juli 1928.

Op 19 juli 1928 werd Wim als dienstplichtige ingelijfd bij de Koninklijke Landmacht voor zijn eerste oefening die duurde tot 2 september 1928.

Daarna werd hij nog vier keer opgeroepen voor herhalingsoefeningen om tenslotte bij de voormobilisatie op 11 april 1939 weer onder de wapenen geroepen te worden.
Wim werd ingedeeld bij het derde bataljon van het zesentwintigste Regiment Infanterie. Dit onderdeel was bestemd om bij een eventuele Duitse inval de vijand in Brabant en Limburg op te houden om de zogenaamde 'Vesting Holland' klaar te maken voor de verdediging.

Toen de Duitsers op 10 mei 1940 daadwerkelijk Nederland binnenvielen, kwam van die vertragende gevechten niet veel terecht. Door een overmacht van manschappen en materieel drongen de Duitsers al vlug door de eerste linies heen. De Nederlandse militairen waren slecht geoefend, slecht bewapend en de leiding was vaak niet voorbereid op hun taak. Het was de bedoeling om van linie op linie terug te trekken om ook het Franse leger, dat onderweg was om te helpen, kans te geven om hun stellingen gereed te maken. Dit terugtrekken kreeg door de snelle opmars van de Duitsers steeds meer het karakter van een vlucht. Ook de groep waar Wim Oliemeulen bij zat trok zich terug. Soms lopend, maar ook op gevorderde fietsen, boerenwagens, auto's, vrachtwagens enzovoort, trok men zo snel mogelijk naar het westen.

In de omgeving van Roosendaal kwamen ze de Fransen tegen, die ook geen kans meer zagen de voortsnellende Duitse troepen te stoppen. Wel kwam toen weer enige lijn in de organisatie.

Besloten werd zoveel mogelijk militairen te evacueren naar Frankrijk om ze daar te bewapenen en te reorganiseren, zodat ze weer aan de strijd konden deelnemen.
Honderden Nederlandse militairen waaronder Wim trokken via de provincie Zeeland en de kust van België naar Noord Frankrijk.
In Duinkerken werd een groep van ongeveer 1500 Nederlandse militairen waaronder Wim Oliemeulen ingescheept op een Franse vrachtboot, de 'Pavon'.

Het was inmiddels 20 mei en om elf uur 's avonds zou de boot vertrekken richting Le Havre. Het schip vertrok en na ongeveer anderhalf uur varen werd het bestookt door Duitse bommenwerpers.

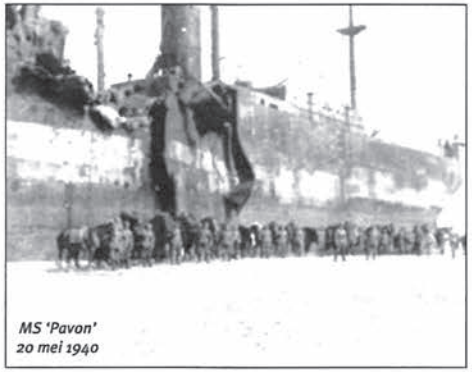

MS 'Pavon'
20 mei 1940

De 'Pavon' kreeg meerdere voltreffers waardoor vele militairen gedood en gewond werden.
Andere sprongen overboord en verdronken. De kapitein zag kans het zwaar gehavende schip op het strand te zetten bij het plaatsje Les Hemmes de Marck waar de gewonden met enorme inspanningen van boord zijn gehaald.

Bij deze ramp kwamen 154 Nederlandse militairen om het leven waaronder Wim Oliemeulen.

Zijn lichaam werd niet terug gevonden.

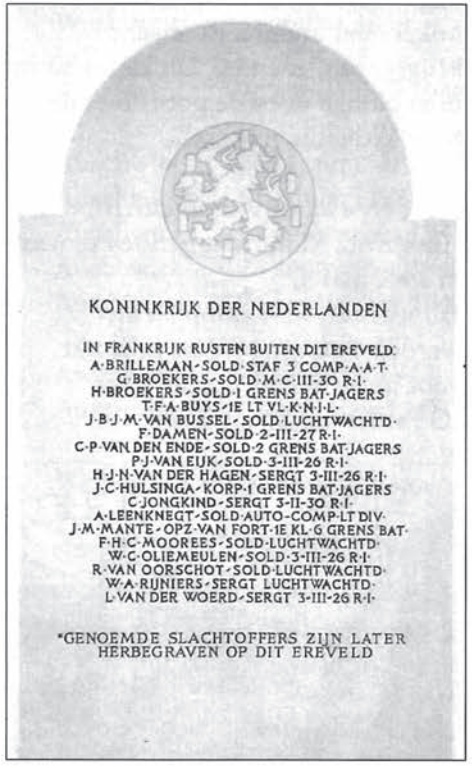

Auschwitz-Polen

Auschwitz staat synoniem voor massamoord en concentratiekampen van de Tweede Wereldoorlog.
Het kamp was gevestigd in het zuiden van Polen in de provincie Galicia.
Commandant was de beruchte Rudolf Höss.

Auschwitz bestond eigenlijk uit drie afzonderlijke kampen.
Het eerste, Auschwitz I ofwel het 'Stammlager', was al in april 1940 in gebruik. Om de overvolle gevangenissen in Polen te ontlasten werden hier de politieke gevangenen opgesloten. Later kwamen daar ook, onder andere, Russische krijgsgevangenen bij. Dit kamp kwam men binnen door de poort met de tekst 'Arbeit macht frei'.

Het derde kamp Auschwitz III, ook Auschwitz Monowitz genoemd, was in 1942 actief.
Dit was een werkkamp en hier werden dwangarbeiders gebruikt voor grote Duitse firma's zoals IG Farben en Krupp Stahl.

Het meest berucht echter was kamp II, ofwel Auschwitz-Birkenau.
Dit uitgebreide kamp bood plaats aan 100.000 gevangenen en werd als massa vernietigingskamp gebruikt.

In 1942 werd het kamp in gebruik genomen. Het bevatte vier gaskamers met bijbehorende crematoria. Deze gaskamers waren gebouwd als grote doucheruimten, alleen kwam er geen water uit de sproeiers maar gifgas.
Dit gifgas met de naam Zyklon- B was oorspronkelijk ontwikkeld als ongediertebestrijdingsmiddel en het patent was van IG Farben (!).
In 1942 was men in staat ongeveer 5.000 mensen per dag te vergassen en te verbranden, later werd dit aantal door uitbreidingen nog veel hoger.

Heel berucht zijn ook de medische experimenten in Auschwitz, uitgevoerd door Dr. Joseph Mengele.
Het totale aantal doden van Auschwitz is moeilijk te bepalen.
De wetenschappelijke schattingen lopen uiteen van 1,3 miljoen tot 2,5 miljoen of zelfs nog hoger.
Onder deze slachtoffers bevonden zich ook drie in Berghem geboren personen:

Theodore Silverenberg
23 november 1942
Hester Hes-van Leeuwen.
27 november 1942
Esther Koster-Silverenberg
6 september 1944

Theodore Silverenberg

Theodore Silverenberg werd op 12 oktober 1864 geboren als zoon van Hartog Silverenberg en Dina Wolfs. Hij was de tweelingbroer van Esther (Koster)-Silverenberg.
Het gezin woonde in de Laanderstraat. In 1869 vertrok het gezin Silverenberg naar Oss, vanwege de betere werkgelegenheid.

In 1875 ging de jonge Theodore enkele jaren bij zijn tante in Grave wonen. In 1891 trouwde Theodore Silverenberg met Carolina Seligman uit Meerssen. Theodore was bakker en ging in 1892 in Eindhoven wonen. Zij stichtten daar een kinderrijk gezin.

Toen in 1942 de Jodendeportaties begonnen was Theodore reeds weduwnaar.

De tragedie van de familie Silverenberg.

Theodore Silverenberg(Vader)	78 jaar	Auschwitz	23 november 1942
Henri (Zoon)	48 jaar	Werkkamp	31 maart 1944
Saartje (Schoondochter)	49 jaar	Auschwitz	22 oktober 1943
Theodore (Kleinzoon)	22 jaar	Werkkamp	31 maart 1944
Samuel (Zoon)	47 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Julia (Dochter)	44 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Ignasc (Schoonzoon)	45 jaar	Auschwitz	31 januari 1943
Maurits (Kleinzoon)	2 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Carolina (Kleindochter)	10 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Mör (Kleinzoon)	16 jaar	Auschwitz	24 september 1943
Joseph (Zoon)	41 jaar	Auschwitz	28 februari 1943
Suzanne (Schoondochter)	39 jaar	Auschwitz	7 december 1942
Meijer (Zoon)	40 jaar	Werkkamp	31 maart 1943
Rosa (Dochter)	37 jaar	Auschwitz	3 september 1943
Adolf (Zoon)	35 jaar	Auschwitz	31 januari 1943
Flora (Schoondochter)	34 jaar	Auschwitz	12 oktober 1942
Boas (Kleinzoon)	2 jaar	Auschwitz	12 oktober 1942
Carolina (Kleindochter)	2 jaar	Auschwitz	12 oktober 1942

Hester Hes-van Leeuwen

Hester van Leeuwen werd op 3 september 1868 geboren als dochter van Hugo van Leeuwen en Sara Kostman. Het gezin woonde in de Spaanderstraat A 119.
In 1880 verhuisde de familie Van Leeuwen naar Oss.

Hester van Leeuwen trouwde in 1892 met Alexander Hes uit Heesch.

Het echtpaar bleef in Oss wonen en er werden twee dochters geboren: Josina in 1893 en Anna in 1894.

In 1895 vertrok het gezin Hes-van Leeuwen naar Zaltbommel, waar een zoon werd geboren: Hugo in 1896.

Alexander Hes stierf in 1936, de kinderen waren toen al getrouwd.

Hun tweede dochter Anna, woonde toen in Duitsland en was ook al weduwe. Nog voor de oorlog vluchtte zij, uit angst voor de nazi's, met haar twee dochters terug naar Nederland, naar Zaltbommel.

Zij begon daar een winkeltje in babykleren en borduurspullen.

Op 19 november 1942 werd Hester Hes-van Leeuwen samen met haar twee dochters, haar schoonzoon, haar zoon en diens vrouw en vier kleinkinderen tijdens een razzia opgehaald.

Zij werden op transport gesteld naar kamp Westerbork.

Vandaar werden de vrouwen doorgestuurd naar vernietigingskamp Auschwitz in Polen.

De mannen vertrokken naar werkkampen.

Op 27 november 1942 werden in Auschwitz:
Hester Hes-van Leeuwen 74 jaar, haar dochters Josina 49 jaar en Anna 48 jaar, haar schoondochter Sara Hes-Groenewoudt 44 jaar, en twee van haar kleinkinderen Ilse 19 jaar en Edith 18 jaar, tesamen vergast…

Jan Boeijen

Jan (Johannes) Boeijen werd op 24 juni 1885 geboren op Heide C 12, tegenwoordig Korte Heistraat 3.
Jan was een zoon van Benedictus Boeijen en Wilhelmina Wolfs.
Jan trouwde met Gertruda van den Elzen en zij bleven na hun huwelijk op Heide C 12 wonen.

Zij waren nogal ondernemend en hielden van gezelligheid. Er kwamen veel mensen over de vloer en er werd veel gedanst op accordeonmuziek.

Een borreltje werd er, tegen betaling, ook geschonken. Dit gebeurde meestal in borrelglaasjes zonder voet. Dat werkte omzetverhogend en men kon zo'n glas nergens neerzetten, zodat bij een eventuele politiecontrole de glaasjes in de broekzak verdwenen.
Dit 'etablissement' stond in Berghem bekend onder de naam 'De Foem', of ook wel De Foemp'.
Lang heeft dat echter niet geduurd, want in 1925 vertrok het gezin van Jan en Gertruda naar Eindhoven. Vanaf hier is het spoor moeilijker te volgen. Jan stond officieel te boek als boomrooier, maar wat hij precies uitvoerde is niet bekend. Volgens een familielid werd Jan tijdens de oorlog aangehouden met levensmiddelen die hij via zwarte handel had verkregen. Hij werd gearresteerd door de Duitsers op 6 oktober 1942 en overgebracht naar de gevangenis in Scheveningen, het beruchte 'Oranjehotel'. Hier heeft Jan precies een maand gevangen gezeten en op 6 november 1942 werd hij overgebracht naar kamp Amersfoort.

Wanneer Jan Boeijen precies naar kamp Vught werd overgebracht is niet duidelijk, maar vanaf eind december 1942 werden gevangenen van Amersfoort overgebracht naar Vught. Enerzijds om kamp Vught te helpen opbouwen, maar ook om plaats te maken voor verbouwing in Amersfoort Het 'Konzentrationslager Herzogenbusch', zoals kamp Vught officieel heette, werd gebouwd van geroofd Joods geld.

Het was klaar voor gebruik in januari 1943. Ongeveer een derde van de gevangenen bestond uit Joden met een voorlopige vrijstelling van transport naar het oosten. Verder bestond de kampbevolking uit mensen die Joden hadden helpen onderduiken, verzetsmensen, Jehova's getuigen, verspreiders van illegale bladen en onttrekkers aan de arbeidsinzet. De meeste gevangenen waren echter niet om politieke redenen opgepakt, maar zaten vast wegens economische delicten: zwarthandelaren, zwartslachters en mensen die goederen van de Wehrmacht hadden gestolen.

Vast staat dat de behuizing en verzorging in Vught volstrekt ontoereikend waren toen Jan Boeijen daar aankwam.
In de eerste maanden van 1943 stierven daar de meeste gevangenen door ziekte en uitputting.
Uit het medisch dossier van Jan Boeijen blijkt dat hij sinds zijn internering 11 kilo aan lichaamsgewicht had verloren.

Totaal verzwakt overlijdt Jan Boeijen op 22 februari 1943.

Gedenk in uw gebed

JOHANNES BOEIJEN

weduwnaar van

Gertruda Wilbrorda van den Elzen

geboren te Berghem 24 Juni 1885, overleden te Vught 22 Februari 1943.

† †

Uit diepten van leed en ellende riep ik tot U, o Heer, en Gij hebt naar mijn klagen geluisterd. Gij hebt mij bevrijd uit mijn pijnen en smarten.

God was mijn kracht en mijn steun, mijn hoop en mijn troost.

Ik zond mijn gebeden tot Hem en stelde mijn vertrouwen in Zijn liefde en goedheid. Hij zal mijn hoop niet beschamen, maar barmhartig zijn jegens mij. Eeuwige rust zal Hij geven aan mij en mij met genadige mildheid in de eeuwige vreugde doen binnengaan.

O God, ik verlang zo naar U. Ik zie naar U op in uw heilige woning, om uw glorie en glans te aanschouwen.

Mijne dierbare kinderen: ik vraag u, te bidden voor mij. Ik zal ook u niet vergeten. Laat ons elkander indachtig zijn.

Mijn Jezus, barmhartigheid!
300 d. afl.

Jan van Os, koster, Strijp K 857

Sobibór Polen

Sobibór was een van de grootste vernietigingskampen uit de Tweede Wereldoorlog. Het kamp was vernoemd naar het naburige dorpje Sobibór in het district Lublin in Polen. Het kamp werd in 1942 gebouwd door ongeveer 100 Joodse dwangarbeiders, die na voltooiing van het kamp werden doodgeschoten. Tot kampcommandant werd benoemd Franz Stangl.

De schattingen van het aantal slachtoffers lopen uiteen van 150.000 tot 250.00 mensen, voornamelijk Joden. Bij aankomst in het kamp werden de mannen van de vrouwen gescheiden en moesten zij hun bagage en waardevolle spullen inleveren.

De gevangenen moesten zich uitkleden en van de vrouwen werd het hoofdhaar afgeschoren. Vervolgens gingen de naakte gevangenen één van de drie gaskamers binnen in de veronderstelling dat het douches waren. De bewakers gaven hen soms zelfs nog zeep mee. De gaskamers van Sobibór werkten niet met gifgas, maar op de uitlaatgassen van een grote benzinemotor. Het duurde ongeveer 20 minuten voordat binnen iedereen was overleden. De meeste gevangenen werden op de dag van aankomst meteen vergast

Op 12 februari 1943 kwamen Reichsführer Heinrich Himmler en Adolf Eichmann het kamp bezichtigen.
Voor dit hoge bezoek werd het kamp netjes opgeruimd en schoongemaakt. Ter demonstratie werden enkele honderden jonge Joodse vrouwen uit nabijgelegen kampen gehaald om te worden vergast. De vrouwen waren op schoonheid geselecteerd.

Op 14 oktober 1943 kwamen de gevangenen in opstand, waarbij 20 bewakers werden gedood. Ongeveer 300 gevangenen wisten te ontsnappen, maar de meesten werden na een klopjacht door de Duitsers weer gepakt en onmiddellijk om het leven gebracht.
Na de opstand besloten de Duitsers het kamp op te heffen en uit het kamp Treblinka werden 30 dwangarbeiders gehaald om het kamp te slopen en alle sporen uit te wissen. Na de sloop werden ook deze mensen doodgeschoten. Eén van de slachtoffers van de gaskamers van Sobibór was de in Berghem geboren:

Hartog Goldstein

Hartog Goldstein

Hartog Goldstein werd op 18 september 1870 geboren als zoon van Benjamin Goldstein en Aaltje van Leeuwen. Het gezin woonde in de Rogstraat B110, tegenwoordig de Julianastraat. Het huis stond op de plaats waar tot voor kort het garagebedrijf van Boekelder was gevestigd.
In mei 1900 verhuisde Benjamin Goldstein naar Oss en ging wonen in de Klaphekkenstraat, hij was inmiddels weduwnaar. Zijn zoon Hartog woonde daar bij hem.
Na het overlijden van Benjamin in 1909, vertrok Hartog Goldstein naar Utrecht. Hij kwam later weer terug naar Brabant en woonde als kostganger in bij de familie Van der Hal in Bergen op Zoom.
In 1926 verhuisde de familie Van der Hal naar Weesp en Hartog Goldstein ging met hen mee.

In Weesp stond als beroep in het gemeente register vermeld dat Hartog opzichter was bij de voddenfabriek. Dat zal een oudere opgave zijn geweest, want tijdgenoten uit Weesp vertelden dat hij allerlei klusjes deed. Zo hielp hij bijvoorbeeld bij de plaatselijke metaalhandel.
Soms hield hij ook toezicht bij het bereiden van 'kosjere' margarine bij margarinefabriek 'De Valk' in Weesp.
Begin maart 1942 moest het gezin Van der Hal op last van de Duitse bezetter verhuizen naar Amsterdam. Hun kostganger verhuisde mee.
De toen 72 jarige Hartog Goldstein werd ziek en werd opgenomen in de 'Joodse Invalide', het verpleeghuis aan het Weesperplein in Amsterdam.
Daar vandaan werd hij begin maart 1943 op transport gesteld naar vernietigingskamp Sobibor in Polen.
Hij kwam daar aan op 13 maart 1943 en werd nog diezelfde dag om het leven gebracht.

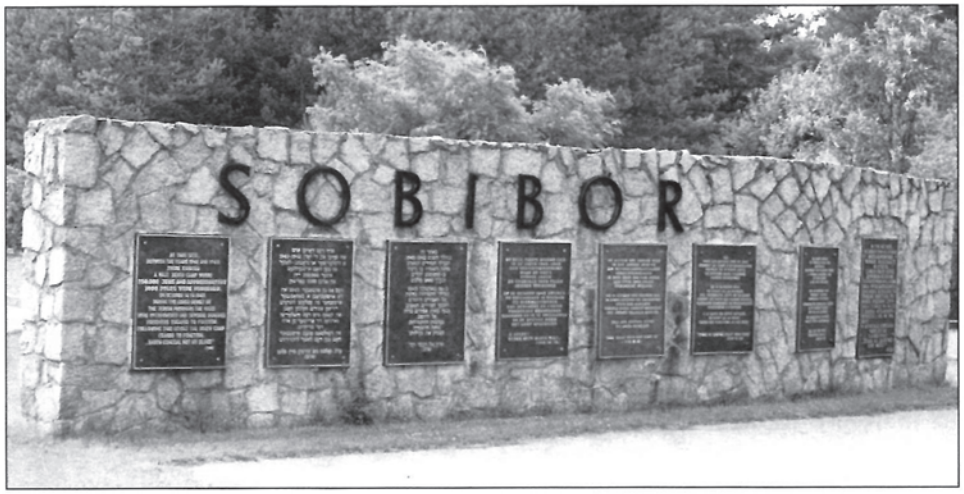

Catrien Bressers

Catrien Bressers werd op 2 september 1913 geboren op Molenveld B128, tegenwoordig Molenweg.

Catrien had een paar dagen bij haar aanstaande schoonfamilie in Macharen gelogeerd en zou die 22ste februari samen met drie aanstaande schoonzussen naar Nijmegen gaan, omdat het carnaval was. In Macharen lag een flink pak sneeuw.
Ze vertrokken per fiets naar het station in Oss, om daar de trein te nemen. Meteen nadat ze in Nijmegen het station uitkwamen, ging het luchtalarm af.

Ze schuilden in een café waar ze hun boterhammen opaten.
Na het vrijgeven van het alarm liepen de meisjes door naar Vroom en Dreesman.

Voor de deur van het warenhuis aangekomen, ging het alarm opnieuw en kwamen de vliegtuigen overvliegen.
Meteen vielen de bommen.

Twee van de meisjes raakten zwaar gewond, één overleed dezelfde dag nog. Van de andere twee meisjes zijn de lichamen nooit terug gevonden. Eén van hen was Catrien Bressers.

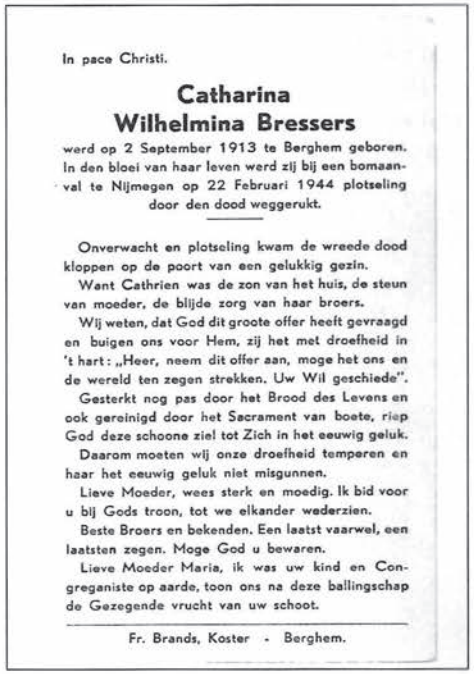

In pace Christi.

Catharina Wilhelmina Bressers

werd op 2 September 1913 te Berghem geboren. In den bloei van haar leven werd zij bij een bomaanval te Nijmegen op 22 Februari 1944 plotseling door den dood weggerukt.

Onverwacht en plotseling kwam de wreede dood kloppen op de poort van een gelukkig gezin.

Want Cathrien was de zon van het huis, de steun van moeder, de blijde zorg van haar broers.

Wij weten, dat God dit groote offer heeft gevraagd en buigen ons voor Hem, zij het met droefheid in 't hart: „Heer, neem dit offer aan, moge het ons en de wereld ten zegen strekken. Uw Wil geschiede".

Gesterkt nog pas door het Brood des Levens en ook gereinigd door het Sacrament van boete, riep God deze schoone ziel tot Zich in het eeuwig geluk.

Daarom moeten wij onze droefheid temperen en haar het eeuwig geluk niet misgunnen.

Lieve Moeder, wees sterk en moedig. Ik bid voor u bij Gods troon, tot we elkander wederzien.

Beste Broers en bekenden. Een laatst vaarwel, een laatsten zegen. Moge God u bewaren.

Lieve Moeder Maria, ik was uw kind en Congreganiste op aarde, toon ons na deze ballingschap de Gezegende vrucht van uw schoot.

Fr. Brands, Koster - Berghem.

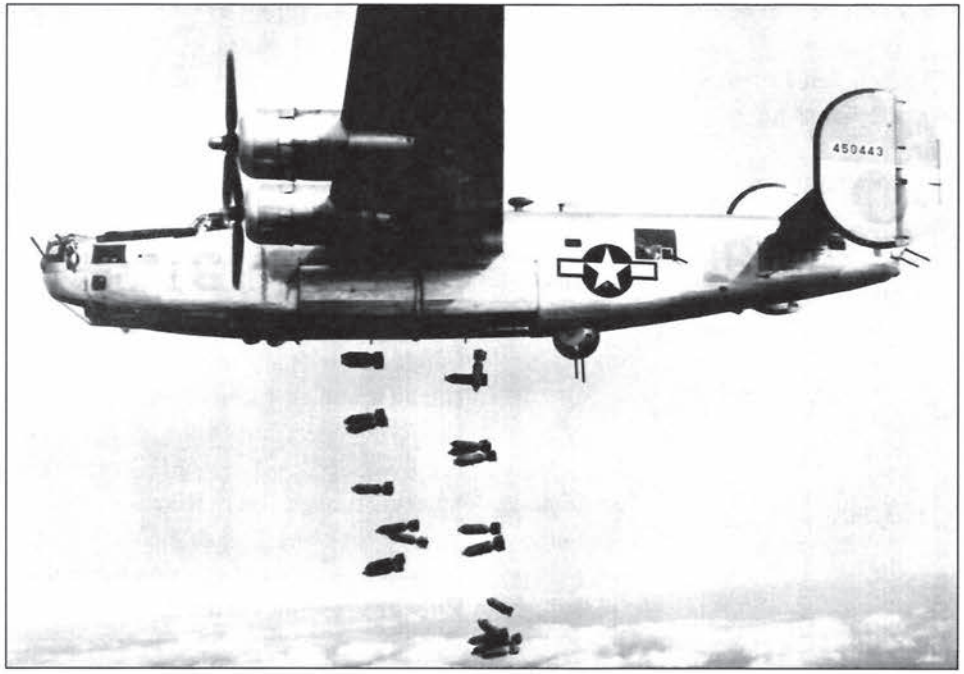

Rika van den Broek

Rika van den Broek werd geboren op 5 juni 1920 in het Vossenhol B 251 in Berghem.

Zij was huisnaaister en ging op 22 februari 1944 samen met haar nichtje van 15 jaar naar Nijmegen om borduurgaren en andere handwerkspullen te kopen. Nadat ze vanuit het station een stuk in de richting van het centrum hadden gelopen, klonk ineens het luchtalarm. Er was geen enkele paniek, want dat luchtalarm klonk wel vaker. Ze liepen een café binnen, waar het erg druk was en een gekakel van jewelste, iedereen praatte door elkaar.

Na het beëindigen van het luchtalarm liepen ze door naar het centrum. Net voor Vroom en Dreesman klonk het luchtalarm opnieuw en meteen vielen de bommen. Het nichtje van Rika vertelt: "Dat moment vergeet ik nooit meer. Ik zag alles vallen en hoorde een onvoorstelbare herrie. Er brak een vreselijke paniek uit en overal klonk geschreeuw. Rika, die naast me liep, viel op de grond.
Ik zag allemaal mensen vallen, maar het kwam geen moment in me op dat die mensen dood waren." Een broer van het nichtje heeft Rika van den Broek in de veilinghal, waar de doden heengebracht werden, zien liggen. Ze was vreselijk verminkt.

In pace Christi.

Henrica Johanna v. d. Broek

werd op 5 Juni 1920 te Berghem geboren. In den bloei van haar leven werd zij bij een bomaanval te Nijmegen op 22 Februari 1944 plotseling door den dood weggerukt.

Gods raadsbesluiten zijn ondoorgrondelijk en Zijne wegen onnaspeurlijk. Wie zal zeggen, waarom dit geschied is? Dit plotseling verscheiden doet ons weer denken aan de broosheid van het menschelijk bestaan.

Op ieder uur van dag of nacht kan de Heer ons oproepen, daarom waarschuwt Hij in het Evangelie: „Weest bereid, want de Menschenzoon komt op een onverwacht uur".

Wij zijn gerust, dat de Heer deze onschuldige, brave ziel wakende heeft gevonden.

Lieve Moeder en broer, ik weet, dat dit heengaan u zwaar moet vallen en dat ge de steun en zorg voor u moet missen.

God echter, die weet, dat Hij reeds meermalen u zwaar beproefd heeft, heeft het in zijn ondoorgrondelijke Wijsheid zoo beschikt. Verdraagt ook deze beproeving met christelijken moed, gedachtig het woord van den Apostel: „Alle lijden van dezen tijd kan niet in vergelijking komen bij de hemelsche glorie, die eenmaal in ons zal geopenbaard worden".

Ik vraag u allen, die ik weenend achterliet; blijven wij één in de liefde Gods en bidden wij voor elkander opdat wij hereenigd worden in den hemel.

Lieve Moeder Maria, ik was Uw kind en Congreganiste, leid mij naar het Goddelijk Hart van Uw Zoon.

Drukkerij van Dooren, Schoolstraat 53, Oss - Tel. 124

Petronella van den Heuvel-van Veggel

Mevrouw Van den Heuvel werd op 8 mei 1899 in Oss geboren.
In 1920 trouwde zij met Lambertus van den Heuvel en woonde op den Heihoek B 35, de huidige Hoessenboslaan, in Berghem.

Op die beruchte 22ste februari ging mevrouw Van den Heuvel, samen met haar dochter Tonnie, destijds 20 jaar, naar Nijmegen om boodschappen te doen. Zij moesten daarvoor eerst op de fiets naar Oss. Zij kwamen met de trein vlak langs hun eigen huis, waar ze nog gezwaaid hebben naar Lambert, hun zoon en broer die buiten aan het spelen was. Tijdens het bombardement liepen moeder en dochter in de Molenstraat en vluchtten de daar staande Petrus Canisiuskerk in. Ze zeiden tegen elkaar dat ze een kerk toch niet zouden bombarderen.

Er waren nog meer mensen in de kerk en nauwelijks waren ze binnen of er viel een bom vóór in de kerk. Moeder en dochter probeerden de kerk weer uit te vluchten, maar werden achter in de kerk getroffen en bedolven onder vallende brokstukken, balken en puin. Tonnie kwam bij haar val met haar mond op de arm van haar moeder terecht en kon via de mouw van de mantel blijven ademen. Ze liep wel een zware hersenschudding op. Onder het puin hebben moeder en dochter nog met elkaar gesproken en moeder uitte haar zorg over hoe het nu verder moest met de kinderen. Toen Tonnie enkele uren later onder het puin vandaan werd gehaald, vroeg zij onmiddellijk naar haar moeder.

De reddingswerkers moesten haar vertellen dat zij helaas was overleden. Tonnie werd opgenomen in het Canisiusziekenhuis. Thuis werd er angstig afgewacht en de volgende morgen fietste Lambert van den Heuvel naar Nijmegen om zijn vrouw en dochter te zoeken.
Vooraan in Nijmegen werd hij staande gehouden, zonder ondertekend bewijs van de plaatselijke burgemeester mocht hij de stad niet in.
Pas op 24 februari vond hij zijn dochter, die bij dit emotionele weerzien niet de moed had te vertellen dat zijn vrouw dood was.
Pas op 25 februari vond hij zijn vrouw in een veilinghal in de buurt van het station.
Op 29 februari werd mevrouw Van den Heuvel in Berghem begraven.

In pace Christi.

Petronella Maria van Veghel

werd op 9 Mei 1899 te Oss geboren; ze was de trouwe echtgenoote van **Lambertus van den Heuvel,** en moeder van vele kinderen; terwijl zij met haar dochter in de kerk het Allerheiligste aanbad, kwam ze plotseling bij een bomaanval te Nijmegen om het leven 22 Februari 1944.

De onbarmhartige dood heeft een groot, gelukkig gezin in zwarten rouw gedompeld. Vol diepe smart, doch niet hopeloos hebben wij deze goede moeder en zorgzame vrouw grafwaarts gedragen, want we hadden als christenen het woord op onze lippen: God gaf, God nam, de Naam des Heeren zij gezegend. Niet onze, maar Uw Wil geschiede.
Al is zij uit het leven weggegaan, in dankbare herinnering blijven haar liefde en trouw voor haar echtgenoot, haar opoffering, teederheid en zorg voor haar vele kinderen.
Dierbare Echtgenoot, wees sterk in God, de Trooster der weduwen, de Vriend der kinderen.
Bewaar en voed met zorg op de schatten, die God ons heeft toevertrouwd.
Mijn lieve kinderen, gij waart mijn vreugde en mijn kroon. Al moet ik u verlaten, ik zal u in den hemel blijven beminnen. God zegene U, zijn goede engel beware u allen.
Maria, de Moeder der moeders, moge haar geleiden naar haar lieven Zoon.

Drij. van Dooren, Schoolstraat 53, Oss - Tel. 124

Harrie Hermsen

Harrie Hermsen werd op 6 maart 1928 geboren in het Vossehol in Berghem. Later is het gezin via Oss naar Wijchen verhuisd. Harrie was de oudste van de familie Hermsen.

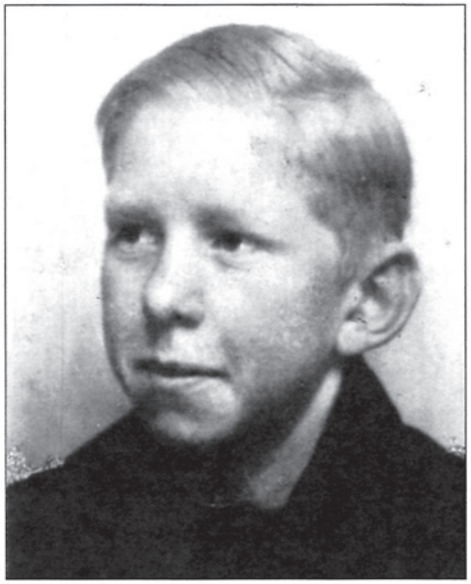

Hij zat op de ambachtschool in Nijmegen, waar hij de opleiding voor timmerman volgde. Iedere morgen vertrok hij met de bus naar Nijmegen.

Op 22 februari zou zijn jongste broertje Theo, die sinds zijn geboorte in november 1943 in een couveuse in het Canisiusziekenhuis had gelegen, naar huis komen.

Harrie verheugde zich daar enorm op. Ondanks het feit dat hij zijn jongste broertje nooit had gezien, voelde hij een speciale band met hem.

Drie maanden lang had hij iedere dag een flesje moedermelk, dat zijn moeder in alle vroegte had afgekolfd, mee naar school genomen en tussen de middag naar het ziekenhuis gebracht. Hij wilde daarom die dinsdag niet naar school en hij vertelde dat tegen zijn vader, maar die was een andere mening toegedaan, dus er ontstond een kleine woordenwisseling. Zijn vader, die zijn gezag wilde laten gelden, gaf Harrie enkele flinke klappen en even later vertrok Harrie beduusd en diep teleurgesteld naar de bushalte.

Op de ambachtschool had Harrie Hermsen een jongen uit Woezik ontmoet, die ook elke middag moedermelk naar het ziekenhuis ging brengen voor de baby van zijn buurvrouw. Er ontstond een vriendschap.

Op 22 februari werden beide baby's uit het ziekenhuis ontslagen.
Ze hoefden die dag voor het eerst sinds maanden niet naar het ziekenhuis en om twaalf uur zochten ze een nieuwe invulling voor de pauze. Ze liepen naar het station.
Om kwart over twaalf, bij het eerste luchtalarm, werd daar omgeroepen dat iedereen zich naar de schuilkelder moest begeven. De twee jongens hadden daar geen zin in en ze liepen naar buiten. Het volgende uur aten ze hun brood op in het wachthuisje op het Stationsplein

Om kwart over een, toen het alarm werd opgeheven, overwogen ze om nog even naar de stad te gaan.
Het was koud, maar omdat de zon zo heerlijk scheen, besloten ze te blijven en naast het wachthuisje van de zon te genieten. Voor hen, vanaf de stad, zagen ze vliegtuigen aankomen.
Een aantal boog af richting Arnhem, maar de rest vloog in hun richting.
Een groepje Duitse militairen dat met een verrekijker de hemel aftuurde, zette het plotseling op een lopen.
De jongens keken hen na. Ineens riep Harrie: "Hé, ze gooien bommen!"
Een meisje uit Wijchen zat in een bus voor het station te wachten tot die zou vertrekken. Ze zag Harrie Hermsen, hij stond midden op het plein voor het wachthuisje met een andere jongen van de ambachtschool. Toen vielen de bommen.
Op de plaats van het wachthuisje zag zij een bomkrater in de grond. Overal lagen doden en ernstig gewonden. Voor het Oranjehotel zaten de mensen dood in de tram.

Voor de krater zag zij Harrie liggen. Hij leefde nog en wilde gaan zitten. Het lukte niet en heel langzaam ging hij weer liggen.
Toen er even later hulp kwam, was hij dood. Hij was pas vijftien jaar.

†

Jezus Maria Joseph
Gedenk in uw gebeden
Hendrikus Wilhelmus Hermsen
geboren te Berchem, 6 Maart 1928, tengevolge van een bombardement, overleden te Nijmegen 22 Febr. 1944, nog voorzien van het H. Sacrament des Oliesels en begraven op het R.K. Kerkhof te Wijchen 26 Febr. d.a.v.

Zoolang ik bij U was, lieve ouders, was ik er door Gods H. Wil: nu is het de tijd dat ik wederkeer tot Hem, die mij gezonden had.
Niet de plotselinge dood, maar de onvoorbereidde dood is te vreezen.
God vond hem wakende, want hij heeft altijd het goede betracht. Hij was een goed kind voor zijn ouders en een lieve broer vóór zijn broertjes en zusjes. Zijn herinnering zal dus blijven voortleven.
Lieve ouders, broertjes en zusjes, wel plotseling ben ik van U weggeroepen; zoek niet naar het waarom. Gods wegen zijn onnaspeurlijk. Buig uw hoofd in geloovig betrouwen en bid om kracht om uw kruis verder te kunnen dragen. Ik weet het nu: de pijn is maar kort en de glorie is oneindig.
Mijn Jezus, barmhartigheid

Druk P. Th. de Kleijn, Wijchen

Adriaan (Aan) Loeffen

Adriaan Loeffen werd geboren op 14 april 1910 op Gement A 100 in Berghem.

Aan, zoals iedereen hem noemde, was met zijn verloofde in Nijmegen omdat het carnaval was.

Die 22ste februari wilden ze eerst 's morgens de stad ingaan, omdat ze dachten dat het in de stad wel gezellig druk zou zijn. Maar de winkels waren op dinsdagmorgen gesloten.

Daarom besloten ze die middag te gaan.

Op het stationsplein zaten ze net in de tram naar het centrum toen voor de tweede keer die dag het luchtalarm ging.

Vrijwel niemand maakte aanstalten om uit te stappen. Je was blij als je in de overvolle tram een plaats had kunnen bemachtigen en als je eruit ging, moest je maar weer zien dat je erin kwam.

Er was zo vaak luchtalarm en dat was meestal weer gauw voorbij, maar deze keer liep het anders. Ze zagen de bommen vallen, maar konden nergens heen; ze zaten opgesloten in de tram. De bomsplinters sloegen dwars door de tram. Het was een verschrikkelijke toestand, veel mensen aan de kant waar de bommen vielen, waren direct dood of zeer ernstig gewond. Zijn verloofde was gewond aan beide benen, maar Aan was er veel erger aan toe.

De Duitse soldaten waren het eerst bij de tram. Het was natuurlijk de vijand, maar ze waren uiterst bezorgd.

Iedereen werd voorzichtig uit de tram gehaald en buiten neergelegd.

Met Aans stropdas schijnt iemand zijn been te hebben afgebonden.

Het was verschrikkelijk koud en die Duitse soldaten trokken hun jassen uit en legden die over de gewonden heen.
Die jas lag nog steeds over de verloofde van Aan heen toen ze in het Canisiusziekenhuis aankwam.

Aan was daar ook heen gebracht en ze vroeg of ze even naar hem toe mocht. Ondanks de onvoorstelbare chaos en drukte heeft een zuster toen uitgezocht waar hij lag en haar in een rolstoel naar Aan toe gereden.

Hij was ernstig gewond aan zijn buik, maar hij was volledig bij kennis.
Ze hebben elkaar toen maar even gesproken en konden niet weten dat ze elkaar nooit meer terug zouden zien.

Op 27 februari is Aan Loeffen overleden.
Het bizarre van dit verhaal is dat de verloofde van Aan dit al voor de tweede keer meemaakte, ze was namelijk eerder verloofd geweest met Jan Broers, die 14 mei 1940 sneuvelde in Hoogerheide.

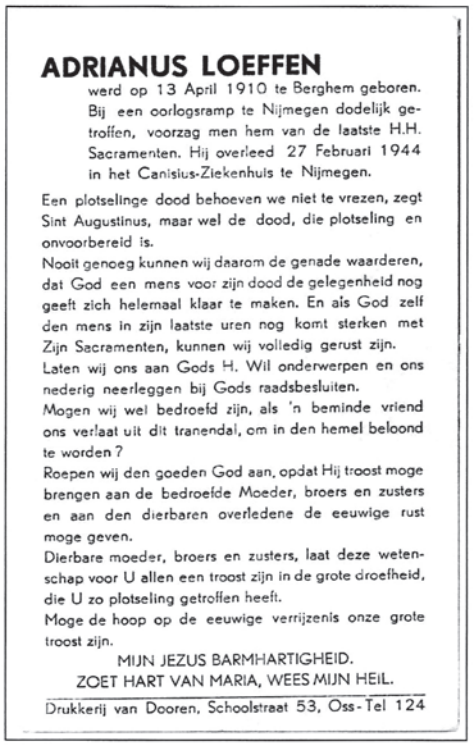

ADRIANUS LOEFFEN

werd op 13 April 1910 te Berghem geboren. Bij een oorlogsramp te Nijmegen dodelijk getroffen, voorzag men hem van de laatste H.H. Sacramenten. Hij overleed 27 Februari 1944 in het Canisius-Ziekenhuis te Nijmegen.

Een plotselinge dood behoeven we niet te vrezen, zegt Sint Augustinus, maar wel de dood, die plotseling en onvoorbereid is.
Nooit genoeg kunnen wij daarom de genade waarderen, dat God een mens voor zijn dood de gelegenheid nog geeft zich helemaal klaar te maken. En als God zelf den mens in zijn laatste uren nog komt sterken met Zijn Sacramenten, kunnen wij volledig gerust zijn.
Laten wij ons aan Gods H. Wil onderwerpen en ons nederig neerleggen bij Gods raadsbesluiten.
Mogen wij wel bedroefd zijn, als 'n beminde vriend ons verlaat uit dit tranendal, om in den hemel beloond te worden?
Roepen wij den goeden God aan, opdat Hij troost moge brengen aan de bedroefde Moeder, broers en zusters en aan den dierbaren overledene de eeuwige rust moge geven.
Dierbare moeder, broers en zusters, laat deze wetenschap voor U allen een troost zijn in de grote droefheid, die U zo plotseling getroffen heeft.
Moge de hoop op de eeuwige verrijzenis onze grote troost zijn.

MIJN JEZUS BARMHARTIGHEID.
ZOET HART VAN MARIA, WEES MIJN HEIL.

Drukkerij van Dooren, Schoolstraat 53, Oss - Tel 124

Johannes (Has) Megens

Johannes Marinus Megens werd op 15 mei 1915 geboren als zoon van Roelof Megens en Antonia van Berkel. Het gezin woonde op het Molenveld B 63, de tegenwoordige Oosterdstraat.

Has, zoals hij genoemd werd, was een broer van de in Berghem meer bekende Wim Megens, ofwel Wim van Dorte. Van beroep was hij grondwerker.

Hij trouwde in 1940 met Petronella van Heeswijk en op 27 juli 1942 kregen zij een dochter.

Tijdens de bezetting werd Has gedwongen voor de Duitsers te gaan werken.

Hij werd geplaatst in Zoutelande in de provincie Zeeland om bunkers te bouwen. Has bediende daar een betonmolen.

Omdat Duitsland steeds meer te lijden had van geallieerde bombardementen, moesten steeds meer arbeiders naar Duitsland om daar te helpen opruimen en herstellen. Zo werd ook Has Megens overgeplaatst naar Duitsland.

Tijdens de treinreis daar naartoe, zag een collega van Has nog kans van de trein te springen en onder te duiken. Zelf werd Has te werk gesteld in een wijk van het vaak gebombardeerde Keulen.

Vanuit Köln-Lindenthal, zoals die wijk heet, kwam Has voor een kort verlof naar huis. Daar zag hij voor de eerste, en naar later zou blijken ook de laatste keer, zijn dochtertje. Want bij het volgende verlof sloeg het noodlot toe. In de avond en nacht van 29 op 30 maart 1944 voerden Engelse Mosquito bommenwerpers een afleidingsbombardement uit op onder andere Keulen. Die Mosquito's moesten proberen de Duitse jachtvliegtuigen weg te lokken van de hoofdmacht, die Neurenberg gingen bombarderen.

Tijdens dit bombardement op Keulen was Has Megens juist op weg naar het station voor zijn tweede verlof.

Het station werd door de Engelse bommen zwaar getroffen en Has werd vermist. Pas na drie dagen werd het stoffelijk overschot van Has Megens gevonden.
Hij werd in Oss begraven en is later herbegraven op het Nederlandse Ereveld Loenen.

In Uwe godvruchtige gebeden wordt aanbevolen de ziel van Zaliger
JOHANNES MARINUS MEGENS
echtgenoot van
PETRONELLA JOHANNA VAN HEESWIJK
geboren te Berghem 15 Mei 1915 en overleden te Keulen 29 Maart 1944

Zie (mijn God) hier ben ik: Gij immers hebt mij geroepen.
Zie, als ik in vrede was, is mij bitterheid overkomen, scheidt dan aldus de bittere dood? Is 38
Onze God is in den hemel; al hetgeen Hem behaagt doet Hij. En wie zal vragen, waarom Hij het zoo gedaan heeft. De Heer heeft gegeven, de Heer heeft genomen, de naam des Heeren zij gezegend. Heer Uw wil geschiede.
Hem, die de Heer vreest, zal het welgaan in zijn uiterste en op zijn sterfbed zal hij gezegend worden.
Dierbare echtgenoote, wees niet bedroefd gelijk zij die geene hoop hebben; ga den rechten weg en vertrouw op God, verdraag de beproevingen voor God. Die lijden met God, zullen eenmaal met Hem verheerlijkt worden.
Dierbare Moeder, broers en zusters ik smeek u weest mijner gedachtig in uwe gebeden.

Mijn Jezus barmhartigheid (300 dagen aflaat)
Zoet Hart van Maria, wees mijn heil. (300 dagen aflaat)

Herman Parlevliet

Herman Parlevliet werd geboren op 16 mei 1916 in Baarle Nassau als zoon van Gerardus W. Parlevliet en Jacoba Bliek. Zijn vader werkte daar als politieambtenaar. In 1920 verhuisde het gezin naar Berghem. Zij gingen wonen in de Laanderstraat (huidige Burgemeester van Erpstraat) naast het gemeentehuis.

Herman moest in 1936 als dienstplichtig soldaat in dienst en ging op 2 oktober 1937 met groot verlof als dienstplichtig sergeant
Na zijn diensttijd wilde Herman evenals zijn vader bij de politie gaan werken en solliciteerde daarvoor op diverse plaatsen echter zonder succes. Begin 1938 solliciteerde Herman bij de Koninklijke Marechaussee en op 8 februari tekende hij een contract voor zes jaar.

Na zijn opleiding kwam hij na diverse plaatsen terecht in Putte, bij de Belgische grens vlak bij Roosendaal, het was inmiddels 1940. Tijdens de eerste oorlogsdagen kreeg de groep van Herman bevel zich naar Sluis in de provincie Zeeland te begeven, om vandaar koningin Wilhelmina naar Engeland te begeleiden.
Zover komt het echter niet, want niemand minder dan prins Bernhard kwam hun vertellen dat 'moeders', zoals de prins de koningin noemde, zich reeds in Engeland bevindt.

Terug kon niet meer omdat de Duitsers te snel oprukten en de groep kreeg opdracht om via België en Frankrijk naar Engeland te gaan.
Na een avontuurlijke tocht lukte dit en Herman kwam op 7 juni 1940 in Engeland aan. Hij werd daar ingedeeld als marechaussee bij de Nederlandse brigade die later de naam Prinses Irene Brigade kreeg. Het eentonige kazerneleven beviel Herman allerminst en in 1941 meldde Herman zich bij het nieuw op te richten Nederlands Parachutisten Bataljon. Dit bataljon was echter een dekmantel om kandidaten te zoeken voor inlichtingen en sabotagewerk in bezet Nederland. Herman werd hiervoor uitgekozen en opgeleid tot sabotage instructeur. In de nacht van 29 op 30 mei 1942 werd Herman samen met een collega gedropt boven bezet Nederland in de buurt van Steenwijk.

Nu hadden de Duitsers een eerdere groep van agenten gevangen genomen en hun radioman gedwongen te blijven seinen met de Engelsen, onder hun toezicht.
Zo waren de Duitsers precies op de hoogte van waar en wanneer de volgende agenten gedropt zouden worden. Dit overkwam ook Herman Parlevliet en zijn collega. In plaats van door een verzetsgroep, werden zij opgewacht door de Duitsers.

Binnen een uur nadat zij uit het vliegtuig sprongen, waren zij als gevangenen onderweg naar Den Haag. Hier werd Herman verhoord door Joseph Schreieder, hoofd van de Sicherheits Dienst. Na twee dagen werden Herman en zijn collega overgebracht naar 'Polizei Gefängnis Haaren', het voormalig Groot Seminarie te Haaren, bij Tilburg.
Ze werden hier redelijk goed behandeld, maar dat werd anders nadat ze op 27 november 1943 overgeplaatst werden naar de strafgevangenis in Assen. Toen de dreiging van een geallieerde invasie groter werd, besloten de Duitsers Herman Parlevliet samen met nog 50 andere agenten over te plaatsen naar kamp 'Gross-Rosen' bij Rawicz in Polen. Het vervoer ging per veewagon. Hier was de behandeling ronduit verschrikkelijk en vele gevangenen stierven door uitputting, ziekte of door de willekeur van hun bewakers.

Vanaf hier is het spoor van Herman Parlevliet niet meer te volgen. Vast staat dat hij als één van de 51 agenten aankomt in Rawicz, vast staat ook dat toen deze groep op 5 september 1944 op transport ging naar vernietigingskamp Mauthausen, daar slechts 40 agenten aankwamen.
Elf agenten waren verdwenen waaronder Herman Parlevliet. Of hij is gestorven door ziekte of uitputting, of zoals vele andere gevangenen in Rawicz is vermoord door de bewakers zal wel altijd een raadsel blijven. Overigens zijn de overgebleven 40 agenten allen binnen twee dagen op gruwelijke wijze vermoord in Mauthausen. Herman Parlevliet is postuum onderscheiden met het Bronzen Kruis.

Esther Koster-Silverenberg

Esther Silverenberg werd op 12 oktober 1864 geboren in de Laanderstraat, de huidige Burgemeester van Erpstraat, in Berghem.

Zij was de vrouwelijke helft van een tweeling en dochter van Hartog Silverenberg en Dina Wolfs.
Haar tweelingbroer heette Theodore.
In 1869 vertrok het gezin Silverenberg naar Oss.

In 1892 trouwde Esther Silverenberg met Meijer Koster uit Gorinchem.
Het echtpaar bleef in Oss wonen en bleef kinderloos.
In 1907 overleed Meijer Koster.
Nichtje Rosa Silverenberg, dochter van de tweelingbroer van Esther, kwam in 1918 bij haar tante wonen in de Kazernestraat 6 in Oss.
Ze hadden daar een winkel. De twee vrouwen woonden er nog steeds bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog.

Bij de eerste jodendeportatie vanuit Oss op 28 augustus 1942 werd Rosa Silverenberg meegenomen.
Op 3 september, zes dagen later, werd zij in Auschwitz (Polen) vergast.

Esther Koster-Silverenberg ontsprong de dans omdat zij oud was en verzorging nodig had. Ook bij de tweede en derde deportatie vanuit Oss, mocht de zieke Esther Koster-Silverenberg achterblijven omdat zij niet in staat werd geacht te kunnen reizen. Ironisch genoeg hielden de Duitsers daar toen nog rekening mee. Vijf oudere en zieke joodse mensen bleven achter in het huis van Isaak Elsbach in de Monsterstraat in Oss. Eén van die mensen was Esther Koster-Silverenberg.

Even leek het erop dat deze vijf Joden 'vergeten' zouden worden door de Duitsers. Vrijdag 4 augustus 1944 werd deze droom echter wreed verstoord. In de vroege morgen werden de laatste Joden opgehaald, ook vanuit de Monsterstraat en werden met 'onbekende bestemming' weggevoerd.

Later bleek dat zij via kamp Westerbork naar Auschwitz in Polen werden gebracht.

Op 6 september 1944 werd Esther Koster-Silverenberg direct na aankomst in Auschwitz vergast.

Jan Nelissen

Johannes Marinus (Jan) Nelissen werd geboren op 9 september 1913 als zoon van Johannes Nelissen en Maria Nooijen. Zij woonden in het Heieind, tegenwoordig de Zevenbergseweg.

Tijdens de mobilisatie in 1939 werd Jan opgeroepen en ingedeeld bij de Cavalerie, het 'paardenvolk', omdat hij een bekend persoon was in de paardenwereld. Hij had koersen gereden op Duindigt.
Jan werd tijdens de bezetting opgeroepen voor de 'arbeitseinsatz'; maar zoals meerdere Nederlanders dook hij onder.

Hij gaat wonen op de Vloeiweide, een huisje in de bossen bij Breda.
Hij was daar zogenaamd als landbouwer in dienst bij boswachter Neefs, maar in werkelijkheid maakte hij deel uit van de daar gevestigde verzetsgroep.

Op woensdag 4 oktober voltrok zich in de vroege ochtend het drama van de Vloeiweide. Men was zoals gebruikelijk vroeg opgestaan.
Even over vijf stormden plotseling drie Duitse militairen binnen.
Deze werden na een kort gevecht overmeesterd, maar toen bleek dat het huis omsingeld was.
Er ontwikkelde zich een ware veldslag, waarbij de leden van de verzetsgroep trachtten te ontvluchten.

Jan Nelissen heeft vanaf de zolder zijn aandeel gehad in de gevechten en toen de strijd wat geluwd was, zocht hij een goed heenkomen in de kelder. Hierin bevonden zich al de vrouw van boswachter Neefs met zeven kinderen en een vriend van een zoon van Neefs.

De Duitsers staken het huis in brand waardoor de tien mensen in de kelder niet meer konden vluchten.
Ze gooiden ook enkele handgranaten door het kelderraampje naar binnen en loste van dichtbij door het raampje nog een aantal geweerschoten.
Tenslotte werd de hitte van het brandende huis zo intens dat de Duitsers afdropen.
Intussen vochten in de kelder van negen vierkante meter, acht mensen voor hun leven. Twee waren al overleden. Toen arriveerde de Bredase politie die gewaarschuwd was. Zij kwamen onmiddellijk in actie en braken met een paal de tralies uit het kelderraam.

In Uwe Godvruchtige gebeden wordt aanbevolen de Ziel van Zaliger

Johannus Marinus Nelisse

geboren te Berchem 27 September 1914 en door een noodlottig ongeval te Rijsbergen overleden 4 October 1944.

Roem niet op den dag van morgen, want gij weet niet, wat de eerstvolgende dag U brengen zal. Ik was jong nog, maar ..... Zie, Heer, hier ben ik, want Gij hebt mij geroepen.
De groote vrede op aarde heeft hij niet mogen beleven, maar God heeft Hem opgeroepen van het land van de eeuwige vrede.
De grootsten prijs, die van zijn leven, heeft hij gegeven voor het Vaderland. Hoe kunnen wij hem beter dankbaar zijn, dan door onze voorspraak bij God.
Dierbare Vader en Moeder, ik dank u voor alles, wat gij voor mij gedaan hebt. Ik zal u beminnen in den hemel, gelijk ik u op aarde heb liefgehad.
Dierbare Broers, Zusters, Bloedverwanten en vrienden, gedenk dat wij in liefde vereenigd blijven. Ik zal U gedachtig zijn, bidt gij voor mij.
Mijn Jezus barmhartigheid.

(100 dagen afl.)

Zo kwam er een uitweg voor de opgesloten mensen in de kelder.
Hoewel zelf zwaar gewond door de geweerschoten, hielp Jan de overgebleven zes kinderen van Neefs en de vriend door de smalle uitgang naar buiten. Als laatste werd Jan aan zijn uitgestoken hand uit de kelder getrokken. Het jongste kind van Neefs, slechts vier jaar oud, stierf kort na de bevrijding uit de kelder.
Jan werd meteen door de Duitsers opgepakt en naar Breda gebracht.
De volgende dag werd Jan Nelissen, die zwaar gewond was en door anderen moest worden ondersteund, samen met zeven andere verzetsmensen door de Duitsers gefusilleerd.

Jan ligt begraven op het Nederlandse Ereveld Loenen.

Jacobus de Bruin

Pater Jacobus Wilhelmus de Bruin werd op 16 juni 1906 geboren in de Rogstraat B 159, tegenwoordig de Julianastraat.

Hij was de zoon van Wilhelmus de Bruin en Maria Coopmans.

Pater de Bruin was Missionaris bij de Orde Missionarissen van het Goddelijk Woord. Hij werd priester gewijd in het missiehuis in Teteringen op 14 augustus 1936.

Op zondag 1 mei 1938 heeft hij in de parochiekerk van Berghem zijn afscheidspreek gehouden. Op 5 mei 1938 is hij vertrokken naar Flores, voormalig Nederlands Indië.

Hij kon niet vermoeden hoe kort en vooral hoe zwaar zijn missieleven zou zijn. In december 1941 viel Japan Brits Borneo binnen en rukte op naar het Nederlandse gedeelte. Na een aanval van de Japanners vanuit Timor, werd Flores bezet.
De Japanners namen pater De Bruin, samen met zijn bisschop J. Pessers en een groot aantal andere priesters, gevangen. Zij werden naar verschillende kampen gebracht. Pater de Bruin werd samen met een aantal andere priesters overgebracht naar kamp Kali Bodjo op Zuid- Celebes. Een kamp met erbarmelijke hygiënische toestanden, waar zij veel ontberingen te verduren kregen. Zes priesters zijn daar aan uitputting en ziekte overleden. Eén van hen was Pater Jacobus de Bruin. Zijn bisschop die hem tot de laatste dagen bijstond en verpleegde, prees hem om 'zijn geduld en blijmoedigheid'. Hij stierf op 4 december 1944 en werd bij het kamp begraven. Later is zijn stoffelijk overschot overgebracht naar het Nederlands ereveld Kalibanteng bij Semarang op het eiland Java.

In het gebed der geloovigen en het H. Misoffer der Priesters wordt aanbevolen de ziel van den

ZEEREERW. PATER

JACOBUS WILHELMUS DE BRUIN. S.V.D.

Missionaris van het Apostolisch Vicariaat Nederl. Timor

Geboren te Berghem 16 Juni 1906, besloot hij op 20 jarigen leeftijd, zijn leven te wijden aan het H. Missiewerk. Aldus deed hij in 1926 zijn intrede te Uden.
Voortbouwende op den grondslag van een degelijk-godsdienstige opvoeding, die hij thuis genoten had, toonde hij al aanstonds die vele prachtige hoedanigheden, die hem geheel zijn studietijd door en later, gedurende de jaren van zijn apostolisch-leven en lijden, tot een voorbeeld voor allen hebben gemaakt.
Den goeden God bleef hij steeds onuitsprekelijk dankbaar, dat Hij hem geroepen had tot Zijn heiligen dienst. Intusschen vermoedde hij bij die schoone dagen van zijn H. Wijding (1936) en het vertrek naar Oost-Indie (1938) nog niet, hoe kortstondig en hoe zwaar zijn missieleven zou worden. Na den overval van Timor door de Japanners werd hij, met zijn Bisschop Mgr. J. Pessers en een groot aantal medebroeders, achtereenvolgens naar verschillende gevangenkampen, ten laatste naar Kali-Bodjo (Z-Celebes) gevoerd. De erbarmelijke hygienische toestanden, die daar heerschten en de vele ontberingen, die hij er te verduren had, veroorzaakten, dat hij spoedig, met zes zijner medebroeders, ten prooi werd aan een doodelijke ziekte. Zijn Bisschop, die hem tot in de laatste dagen zelf bijstond en verpleegde, prijst met aangrijpende woorden het geduld en de blijmoedigheid, waarmede hij zijn ontzettend-zware offers en ten laatste zijn leven zelf — November 1944 — aan God opdroeg voor het heil der zielen.
Dierbare familieleden, zoekt bij uw groote droefheid over mijn heengaan troost in de gedachte, dat ik ben gestorven in den dienst van het heilig missiewerk. Vereenigt uw offer met het mijne voor het zelfde doel en blijft mij indachtig, al is mijn graf ver verwijderd. Tot ziens in den Hemel.
Die anderen in het heilig geloof hebben onderwezen, zullen schitteren als sterren in eeuwigheid. Dan. 12:3.

Nederlands ereveld Kalibanteng bij Semarang op het eiland Java.

Arnold van Uden

Arnold van Uden werd op 24 juni 1916 geboren als zoon van Arnoldus (Nardje) van Uden en Anna Gielis, op Heide C 22, de huidige Dennenweg.

Zijn dienstplicht vervulde Arnold in 1936 bij het Tweede Regiment Huzaren. Tijdens de mobilisatie werd hij op 29 augustus 1939 ingedeeld bij het Derde Regiment Huzaren.
Van eventuele acties tijdens de oorlogsdagen in mei 1940 is ons niets bekend. Arnold ging met groot verlof op 15 juli 1940.
Direct na de bevrijding van Zuid-Nederland meldde hij zich op 24 september 1944 aan bij de Binnenlandse Strijdkrachten, district Oss.

Al op 7 oktober 1944 vertrok Arnold daar weer om zich te melden bij de Stoottroepen, Commando Noord-Brabant. Hij werd ingezet bij de verdediging van de 'Corridor'.
Op 17 november 1944 kreeg zijn onderdeel bezoek van luitenant Knottenbelt, die uit Engeland kwam om jongens te werven voor de Commando opleiding. Weer aarzelde Arnold niet en gaf zich op.

Na een eerste keuring vertrok hij al op 19 november 1944 naar Engeland. Na weer een zware keuring werd Arnold toegelaten tot de opleiding van de 2e Troop 10 Commando. Deze vond voornamelijk plaats in het ruige noorden van Schotland, in de buurt van Achnacarry.

Hoofd van de opleiding was de beroemde Engelse Luitenant-Kolonel Charly Vaughan, een meedogenloze trainer die iedere vorm van zwakte bestrafte met wegzending van de opleiding.
Eén van de hulpinstructeurs was de later berucht geworden (Kapitein) Raymond Westerling.
Ondanks de loodzware training slaagde Arnold en werd op 14 april 1945 de trotse drager van de groene baret. Bovendien werd hij bevorderd tot korporaal. In afwachting van de inzet van het onderdeel van Arnold werden zij geplaatst bij het Detachement Londen.
De oefeningen gingen gewoon door en daar sloeg het noodlot toe.
Tijdens de oversteek van een snel stromend riviertje met behulp van een zelfgemaakte touwbrug, kwam Arnold ten val en belandde daarbij met zijn rug op een rotsblok.
Zwaar gewond werd hij overgebracht naar het Brompton Hospital in Londen, waar hij verschillende keren geopereerd werd. Het mocht niet baten; op 5 september 1945 overleed Arnold van Uden. Zijn verloofde en zijn broer Ad waren juist een paar dagen in Londen om hem in het ziekenhuis te bezoeken. Zij waren erbij toen hij begraven werd op Kensal Green in Londen
Overigens blijft de legerleiding spreken van een ernstige ziekte waaraan Arnold zou zijn overleden en dus niet aan een ongeval.

Later werd hij herbegraven; nu rust Arnold van Uden op het militaire ereveld Mill Hill te Londen.

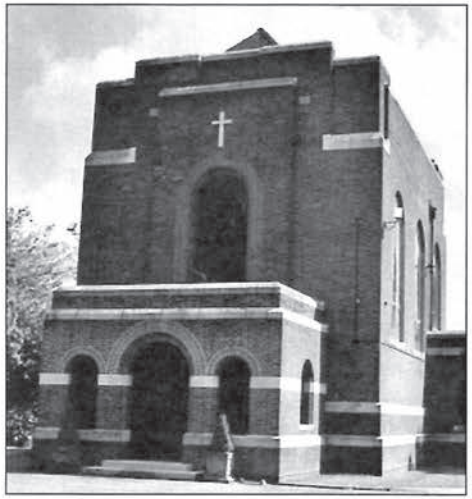

Adriaan van Hintum

Adriaan van Hintum werd geboren op 12 maart 1925 als zoon van Janus van Hintum en Grada Brands, op Heide C 69 de tegenwoordige Koepelweg.

Adriaan werd als dienstplichtig militair opgeroepen zich te melden in de Cort Heiligers kazerne te Bergen op Zoom.
Hij werd ingedeeld bij het 3e bataljon van het 3e Regiment Infanterie (3-3 RI), een onderdeel van de 7 December Divisie, oorspronkelijk bedoeld als bewakingsbataljon in Duitsland.

Op 26 september 1946 vertrok Adriaan met het motorschip 'Kota Agoeng' richting Nederlands-Indië.

Hij kwam via de haven bij Belawan terecht in Medan op het eiland Sumatra. Daar bezette het bataljon posten in en rondom Belawan en Medan. Al vanaf januari 1947 werd 3-3 RI bij acties betrokken en kreeg het ook de beveiliging van de weg Mabar-Poeloeh Brayan toegewezen.

Reeds na enige maanden openbaarde zich een, naar wat later zou blijken, ernstige ziekte bij Adriaan van Hintum. Voor behandeling werd hij opgenomen in het militair hospitaal van Batavia op het eiland Java.

Tijdens zijn verblijf in Indië trouwde Adriaan 'met de handschoen' met Mejuffrouw van de Watering uit Roosendaal.

Na 6 maanden behandeling in Batavia werd Adriaan met het hospitaalschip 'Groote Beer' naar Nederland vervoerd voor verdere behandeling.

Begin augustus was hij weer terug in zijn geboorteland. Slechts enkele dagen kon hij te midden van zijn familie verblijven, o.a. om zijn huwelijk wettelijk te bekrachtigen.

Adriaan werd opgenomen in het militair hospitaal 'Oog in Al' te Utrecht. Alle behandelingen ten spijt overleed hij daar op 3 november 1947.

Uit het ziekenhuisrapport blijkt dat hij is overleden aan bijnierkanker.

Op 6 november 1947 werd hij begraven op de R.K. begraafplaats te Roosendaal.

Adriaan van Hintum is opgenomen op de erelijst van het Nationale Indië Monument in Roermond.

Ter opwekking tot gebed en herinnering aan
ADRIANUS JOSEPHUS VAN HINTUM
Echtgenoot van
Anna Maria van de Watering
geboren te Berghem op 12 Maart 1925 en overleden te Utrecht in het militaire hospitaal 3 Nov. 1947. Voorzien van de laatste H.H. Sacramenten; begraven op het R.K. Kerkhof te Roosendaal 6 November d.a.v.

Te vroeg naar menselijke berekening riep God Zijn dienaar Adriaan op om verantwoording af te leggen voor zijn leven hier op aarde. Gods wegen zijn onnaspeurlijk. 'n Diepbedroefde familie, waarvan vooral de jeugdige Echtgenote en 't lieve Dochtertje 't zwaarst werden getroffen, blijft achter in nederige onderwerping aan Gods H. Wil. Jong nog was Adriaan geroepen naar 't verre Indië, om aldaar voor 't wereldlijke vaderland als soldaat zijn plicht te doen. 'n Ongeneesijke kwaal wierp hem op 't ziekbed. Met groot geduld verdroeg hij de zwaarste pijnen en streed met de eenzaamheid in het verre Indië.
Terug in 't Vaderland, herleefde zijn hoop op herstel. Slechts kort was 't weerzien. De menselijke wetenschap stond machteloos aan z'n sterfbed.
Dierbare Echtgenote treur niet, zoals zij die geen hoop meer hebben. Ons kleine meisje, waarvoor we samen zo gaarne 'n volle levensstrijd hadden gestreden zal nu alleen nog maar 'n moeder hebben op deze aarde. Van uit de hemel zal ik vragen en blijven vragen voor jullie beider geluk. Beste Ouders, Broers en Zusters, wij kunnen elkander blijven helpen door het gebed.
Mijn Vrienden en allen, die mij tijdens mijn ziekte 'n steun waren, bidt voor mij. Wederkerig zal ik U nooit vergeten.
Mijn Jezus Barmhartigheid.

Wim van den Heuvel

Wim werd geboren op 21 juni 1926 als zoon van Bertus van den Heuvel en Petronella van Veggel. Een kinderrijk gezin, dat in Den Heihoek B 35 woonde, de tegenwoordige Hoessenboschlaan.

Na zijn schooltijd ging Wim bij een boer in Huisseling werken, tot de oorlog in 1940 uitbrak. Tijdens en na de oorlog werkte hij in Oss bij verschillende bedrijven.

De moeder van Wim was op 22 februari 1944 in Nijmegen toen daar de Amerikanen een bombardement uitvoerden.
Zij kwam daarbij om het leven.
Haar dochter Antonia, die haar vergezelde, raakte zwaargewond.

In november 1946 moest Wim zich melden in de Ernst Casimir kazerne in Roermond als dienstplichtig militair. Hij werd ingedeeld bij 4-11 RI en vertrok na een korte opleiding op 5 februari 1947 met de 'Johan van Oldenbarnevelt' richting Nederlands-Indië.
Marinus van Iperen uit de Koppelsteeg is de andere Berghemnaar in hetzelfde bataljon. Wim was iemand die graag vooruit wilde en ondanks zijn drukke bezigheden als militair, zag hij kans een middenstandscursus te volgen in zijn spaarzame vrije tijd. Uit de brieven die Wim naar huis stuurde, blijkt de grote interesse en zorg voor zijn familie in Nederland, maar ook zijn heldere kijk op de ontwikkelingen in Indië.
Hij ontmoette in Indië ook enkele dorpsgenoten. Thomas Broers was bij de aankomst in Tandjong Priok aanwezig, verder schreef Wim over ontmoetingen met Jan den Brok, Kiek de Smid (Hein Martens) en zijn jeugdvriend Wim van Oorsouw.

In augustus 1948 ontmoette hij zijn buurjongen Wim van der Heijden. Na de Tweede Politionele Aktie werd de tweede compie van 4-11 RI, het onderdeel van Wim van der Heuvel, gelegerd in de omgeving van Keboemen.

Een zware tijd van patrouilleren en zuiveringen brak aan. Op 19 januari 1949 werd er vanuit Keboemen een patrouille uitgezonden, bestaande uit een carrier en een driekwarttonner, in totaal 17 man.

In vroom aandenken aan

Willem Petrus v. d. Heuvel

geboren te Berghem 29 Juni 1926 gaf hij moedig zijn leven op 19 Januari 1949 in den strijd voor rust en orde in het verre Indië. (Keboemen.)

Wie kan er bouwen op zijn kracht en gezondheid, wie op de toekomst?
In de fleurige Mei van het leven vertrok Wim met zijn krijgsmakkers uit zijn dierbaar Nederland en droeg in Indië met ere reeds enige jaren de wapenrok van den koning.
Maar te midden van den strijd riep een andere Koning hem op voor een eeuwig rijk en sprak: „Ge hebt den goeden strijd gestreden, de wedloop volbracht, het geloof bewaard, van nu af ligt de kroon der gerechtigheid gereed."
Geliefde Vader, broers en zusters en vrienden. Als christenen weet gij, dat de levenstijd den mens toegemeten, een Godsgeschenk is. Hij is hard en gaat onherroepelijk voorbij.
Alleen de hemel is solied. Bidden, wij, dat we met moeder elkaar wederzien in durende vreugde. God zal u sterken!

„Gedenk mijn ziel voor God, o priester in uw bede.
Ik schei, ik zwijm, ik sterf, mijn tijd is hier geweest.
Och vrienden, bid voor mij. O God ontvang mijn geest.
Hij is met volle roem in 't harrenas gestorven.
en triomfeert bij God."
(Vondel: „Gijsbrecht.")

Frans Brands, Koster, Berghem

Van de carrierbemanning, die uit zeven personen bestond, was één man ziek en men had daarvoor een vrijwilliger gevraagd. Wim van den Heuvel meldde zich aan. Na ongeveer een kwartier onderweg te zijn geweest, liep de carrier op een trekbom en werd met zijn zeven inzittenden totaal uiteen gereten. Niemand overleefde dit.
Op 21 januari 1949 werd Wim samen met zijn zes collega-militairen begraven in een massagraf te Keboemen. In Berghem werd op 26 januari 1949 in de parochiekerk een plechtige uitvaartdienst gehouden in een overvolle kerk. In maart 1950 werd het massagraf van Keboemen overgeplaatst naar het ereveld Pandoe te Bandung.

Heemkundevereniging
BERCHS-HEEM
anno 19 maart 1992

Bestuur Heemkundevereniging Berchs-Heem

Gerard van der Linden voorzitter	Het Reut 103 5351 TB Berghem	06 24635166	gvdl@kabelfoon.nl
Willy van Erp vicevoorzitter	Burg. van Erpstraat 70 5351 AZ Berghem	0412 401356	willyerp@hotmail.com
Ria Boeijen secretaris	E. Aldrinstraat 3 5351 GR Berghem	06 53726742	riaboeijen4@hotmail.com
Lambert van Hintum penningmeester	Clausstraat 5 5351 CJ Berghem	0412 402515 06 50848587	lambertvanhintum@hotmail.com
Dora van Ravensteijn-Schraven bestuurslid	Broekstraat 10 5351 NC Berghem	0412 401127	gerritendora@gmail.com
Ineke Mulders bestuurslid	Pachthoeve 15 5351 RP Berghem	0412 402901	mulders2010@kpnmail.nl
Gerard Hoeks bestuurslid	J. Gagarinstraat 21 5351 HA Berghem	0412 401844	fam.hoeks@planet.nl

Jan van den Burgt erelid	Jo Hoeks-van Thiel † erelid	Herman van de Camp † erelid

Fotogroep contactpersonen	Ineke Mulders	0412 402901	mulders2010@kpnmail.nl
Redactie 't Tussedurke	Jan van der Burgt Ria Boeijen	0412 401183 06 53726742	janenjos@ditadres.com riaboeijen4@hotmail.com
Redactie 't Vagevenster	Lambert van Hintum Gerard Hoeks Matt Megens	0412 402515 0412-401844 0412-401739	lambertvanhintum@hotmail.com fam.hoeks@planet.nl mailmegens@gmail.com

Aanleveren kopij: Indien mogelijk digitaal, tekst in Word
Aangeleverd materiaal (foto's e.d.) wordt geretourneerd

Lidmaatschap: € 20,00 per jaar Losse nummers 't Vagevenster: € 5,00 excl. verzendkosten

Secretaris - riaboeijen4@hotmail.com - web-site: **www.berchs-heem.nl** - E-mail **info@berchs-heem.nl**
IBAN NL38 RABO 0106 5168 17 of IBAN NL19 INGB 0007 9480 52
t.n.v. Heemkundevereniging Berchs-Heem - HR-nr. V 219728